Anul V Orăștie, 17/29 Aprilie 1899 Nr. 16

REVISTA ORĂȘTIEI

ABONAMENTELE:
Pe 1 an 3 fl.; pe 1/2 an 1 fl. 50 cr.; pe 4 luni 1 fl.
Pentru România și străinătate 10 fr. la an.
Manuscripte nu sĕ înapoiază. — Scrisori nefrancate nu se primesc.
Abonamentele sĕ plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă

EDITOR AL FOII:
Aurel Popovici-Barcianu, director.

PROPRIETATEA
Institutului tipografic „Minerva" în Orăștie.

INSERȚIUNILE:
Un șir garmond prima-dată 7 cr., a 2-a oară 5 cr., a 3-a oară 3 cr. și timbru de 30 cr.
Atât banii de abonament cât și pentru inserțiuni, sûnt a se trimite la adresa: „Minerva" institut tipografic în Orăștie (Szászváros).

Dor de înviiere.

„Incunjuratu-ne-a pe noi adâncul cel de-desupt și nu avem mântuitor; socotitu-ne-am ca oile de junghiere; mântuiește pe poporul Tĕu, D-zeul nostru, cela ce ai înviiat, că Tu ești celor neputincioși tărie și îndreptare"...

Cânt. 6 la Utrenie.

Aceste cuvinte, cari mâne vor rĕsuna în sute de biserici românești, zugrăvesc mai nimerit starea sufletească, în care Sfintele sĕrbători ne găsesc.

Ziua Inviierii adevĕrat că ar trebuì s'o simțim și noi ca zi de înaltă bucurie, în care cântare de biruință sĕ cântăm și sĕ ridicăm osanale de mulțumire. Dar' oameni suntem, oameni cu inimă și cu conștiință, ear' când inima ne este apăsată de simțiri dureroase și conștiința neîmpăcată cu sine, glasul nostru, în loc de-a fi vesel, devine tânguitor ca o rugăciune de pocăință.

Mărturisi-ne-vom deci toate ale noastre păsuri, pentru-ca vĕzêndu-le în lumina lor adevĕrată, sĕ cunoaștem cu toții trebuința îndreptării spre bine, *trebuința înviierii noastre din starea de adâncă umilire.*

Sunt patru ani trecuți, de când avêntului nostru național i-s'a pus sfîrșit prin siluirea unei oblăduiri nelegiuite! Sunt patru ani trecuți, de când prin o volnică ordinațiune, dată de cel mai veninos guvern maghiar ce-a existat vreodată, unirea noastră s'a sfâșiat și corpul nostru național s'a încins cu lanțuri de forță!

In acești ani goana împotriva poporului român a fost fără margini, *căci putința apărării i-a fost luată.* Croit-au asupra noastră un puhoiu de legi viclene: ca batjocurirea numelor străbune, răpirea pădurilor, înjugarea preoților și altele. Incercat-au sĕ ne necinstească școalele fruntașe din Năsĕud și Brașov cu pecetea neamului lor. Vestitu-ne-au lumii ca rĕsvrătiți în contra legilor și ca făcĕtori de revoluții, — pe noi, cei ferecați de mâni și de picioare, pe noi, cei *prea* iubitori de pace și de bună-ordine. Și nu ne-au lăsat odată măcar sĕ ne întrunim, căci frică mare aveau, că glasul jălbuitor al poporului adunat va pătrunde departe și va face sĕ cadă perdeaua, după care rușinoasele lor pofte se află în luptă crâncenă cu — ce avem noi mai scump...

Astfel, de patru ani, noi nu mai avem sĕrbători ca toți creștinii, noi nu mai avem sufletul senin, nici inima plină de evlavie și mulțumire, nici nu mai trăim, ci *lâncezim*. In schimb însĕ simțim, că inima noastră, până la marginile cele mai dinafară, ni-s'a umplut cu mâchnire, cu ură și dispreț față de vechii pricinuitori ai durerilor noastre, față de nesațioșii terfelitori ai dreptului și ai libertății.

Și fiindcă păharul e atât de plin, credem că sosit-a vremea sĕ le-o spunem, că *vrem să înviiem!*

Dar', rostind această dorință, pare-că ne găsim într'un vis urît, în care voim a sbura, sau a fugi de-un rĕu, pe când picioarele ne sunt cleite de pămênt. Am voi sĕ sburăm spre sfere înalte, dar' o forță diavolească ne ține locului. Am voi sĕ înviiem, căci au trecut mai mult de trei zile de când suntem morți, — dar' suntem neputincioși. Și n'avem cine sĕ ne de-a tărie! *N'avem mântuitor!*

Aceia, pe cari i-am avut și cari au dus poporul nostru la strălucirea de acum patru ani, au dispărut din fruntea noastră. O parte dintre ei au fost huliți mai amar ca ucigĕtorii legilor noastre. Ziarul întemeiat de ei înșiși, a lovit în fii neamului ca o coasă în carne vie. Eată cum însuși acest organ își mărturisește acum, după patru ani de *costì*, deplorabila sa activitate:

„N'am avut bărbat în sînul neamului nostru, dintre cei mai sus puși și dintre cei mai destoinici, din cari sĕ nu fi făcut noi obiect de batjocură, în scopul de-a'l discredita. Am găsit la fiecare câte-un cusur și *l'am exploatat în abundanță*"...

Mărturisirea aceasta a «Tribunei», făcută de curênd într'un moment de trecĕtoare căință, cuprinde pe scurt întreaga icoană a vieții noastre lăuntrice din anii din urmă.

Vedem că din vîrful luptelor mărețe, — lupte date pe principii, am căzut pe terîmul luptelor personale celor mai josnice. Din cercul concepțiunilor înalte am trecut pe câmpul mocirlos *pe care se tîrĕsc suflete mici și pătimașe.* S'a inaugurat o eră de neînțelegeri și de urmărire reciprocă. »Socotitu-ne-am ca oile de junghiere«...

Și durere, aceste uneltiri, aceste asmuțări a unora în contra altora, aceste continue negări și recriminări *n'au fost altceva decât o manifestare a neputinței de-a sĕvêrși fapte positive.* Dovadă e că în acești patru ani n'avem de însemnat nici un punct luminos în vieața noastră politică, nici un act de o oarecare tărie morală. Dar' ni-s'au paralisat toate forțele de luptă, și s'a cheltuit tot entusiasmul, îngrămădit cu atâta grije și greutate de cătră fruntașii nostri de odinioară.

Astfel anii acestia au fost unii dintre *cei mai negri* ani ai vieții noastre naționale peste tot, pentru-că am stat între două ucigĕtoare curente, unul conștient, venit din afară dela dușmanul nostru de moarte și altul, venit din chiar mijlocul nostru.

Deci nu mai poate fi mirare, că astăzi suntem atât de neputincioși și de amețiți, ca după o grea și îndelungată boală; nu mai poate fi mirare, că în dorul nostru de înviiere suntem ca o pasere cu aripile trunchiate.

Dar' cu toate aceste acest dor de înviiere există și chiar și numai constatarea lui e un pas înainte.

Cunoaștem bărbați, cari vĕzênd nevrednica noastră stare, vor sĕ treacă cu buretele peste punctele negre din anii acestia de umilire. Știm că sunt pĕtrunși de dorul renașterii naționale și hotărîți a face pași energici pentru a reface ceea-ce ni-s'a sdrobit: ***unitatea luptei de resistență în contra curentului infam de desnaționalisare.*** Am înțeles că se fac silințe, ca ce e bun și destoinic de luptă sĕ se adune și sĕ ridice flamura închinată.

De acestia ne legăm nădejdile noastre și le zicem: înainte! Dați la o parte ce e șubred și sceptic și zimbiți de cei-ce vor sĕ vĕ oprească cu intrigi și minciună, căci aceia sunt copleșiți de duchul rĕutății și al neputinței! Grăbiți și închideți rănile corpului nostru național. Căci vĕzêndu-vĕ poporul, se va desmeteci și va reveni la vieață. Sĕ va scula din mormêntul în care *doi* dușmani l'au aruncat.

Numai astfel sĕrbătorile vor fi și pentru noi sĕrbători și reînviiați vom putea cânta ca toți creștinii:

»...*Pe Tine Te mărim* **surpătorul stricăciunii,** *la Tine cădem, cela ce ai înviiat din mormênt, la unul D-zeul nostru*"...

***

Sinoadele *bisericii naționale gr.-or române din Ungaria, Transilvania și Bănat, sunt convocate pe Dumineca Tomei în sesiune ordinară.*

*

Sinodul eparchial al Aradului, pentru alegerea de episcop, este conchemat pe 2/14 Maiu n. a. c.

*

FOIȚA „REVISTEI ORĂȘTIEI"

Christos a înviiat.

In sfere glasurile sbor
Sĕ umple lumea de cântat,
Căci veseli suntem azi cu toți
Christos a înviiat!

Sub peatră-ai fost pecetluit
Dar' peatra s'a delăturat,
Căci Tatăl a voit așa
Christos a înviiat!

Și Tu pe cruce-ai suferit
Puternice 'mpĕrat,
Martirul lumii Tu ai fost
Christos a înviiat!

Acum întinde scutul Tĕu,
Căci la Tine am aflat
Intotdeauna crezămênt
Christor a înviiat!

Români am fost, Români vom fi
Părinte adevărat,
Indurăte spre noi acum
Christos a înviiat!

Hunedoara, 1899. *Nicu.*

În ajunul Înviierii.

Suntem în luna lui April. Natura și-a lăpădat deja vestmêntul alb cu care era îmbrăcată, înlocuindu-'l cu un altul verde, icicolo presărat cu nenumĕrate puncte de diferite colori. Grădinile, pădurile și câmpiile își au earăși podoabele lor: pomi înfloriți, și ciripitul paserilor din nou rĕsună printr'însele, ca-și-când ar chiema omenimea la nouă vieață.

Cerul este acoperit de nori, vêntul suflă cu tărie și pe fețele trecĕtorilor se poate vedea evlavia de care sunt cuprinși. E sĕptĕmâna Patimilor și ei își îndreaptă pașii spre casa Domnului.

E Joia mare și denie. De douĕsprezeceori se deschide în această seară ușa raiului, de douĕsprezece-ori se vestește poporului sguduitoarea tragedie a cerescului martir de pe malurile Ghenezaretului. Niște momente acestea cari îți cutremură întreg trupul. Le-am gustat totdeauna cu oare-care groază. Căcì, închipuiți-vĕ numai, El este restignit fără pic de vină. Cuie de fier bătutu-i-s'au prin mâni și picioare. Niște oameni stupizi joc de El bătutu-'și-au, acei oameni, pentru cari El fost-a restignit. Și totuși vecînic Cerescul, la ei cu tristeță privit-a.

Marea sa inimă, pentru ură și rĕsbunare loc n'a avut. Și acele cuvinte pe cruce El atunci rostitu-le-a, cuvinte pe cari la fiecare denie cu dragoste sorbitu-le-am. Sunt șepte. »Iartă-le, Doamne, că nu știu ce fac«. »Mi-i sete«. »Eată, maică, fiiul tĕu«. »Adevĕr spun ție, încă azi vei fi cu mine în raiu«. Și acestea zicêndu-le, desperare cuprinsu-'l-a, și a zis părintelui seu: »Dumneznul meu, Dumnezeul meu, pentru-ce m'ai părăsit?« »Părinte, în mânile Tale dau sufletul meu«. »S'a împlinit«.

Și astăzi mai sunt încă astfel de tragedii, nu așa de mărețe, dar' tot așa de sguduitoare. Eroii acestor tragedii nu sunt însĕ indivizi particulari, ci sunt popoare întregi, martiri fără de voie. Un astfel de martir e și poporul român, dela malurile Tisei până la îmbucăturile Dunării.

E minunat acest popor. La trup sănĕtos ca mĕduva stejarului. Nalt ca bradul muntelui. Femei frumoase ca poveștile din o miie și una de nopți. O poesie poporală, ce nu are păreche. Limba lui se compune din cuvinte sonore și își are originea de sub ceriul azuriu al Italiei.

Dar' sĕ vedem pentru-ce poporul român e un erou al tragediei de astăzi.

In Ardeal geme românismul sub asuprirea Maghiarilor, popor care întotdeauna se laudă cu iubirea sa pentru libertate. Se laudă în lumea mare, că libertate ca în Ungaria nu există, și se declară în fața lumii de cei mai gentili cavaleri. Dar' ce-i oare și lumea aceasta? Lumea e o masă negânditoare; o turmă de oi, pe care un singur berbec o poate conduce. De această idee fiind conduși Maghiarii, aplică cele mai crude și barbare mijloace contra poporului român. Eată pentru-ce și poporul nostru este pironit pe cruce.

»Iartă-le, Doamne, că nu știu ce fac«, a zis cerescul martir prigonitorilor sei orbiți de pasiune și cufundați în noaptea neștiinței. Iartă-le, Doamne, putem zice și noi celor-ce ne asupresc, căci nici ei nu știu ce fac. Ei nu știu, că prin apăsarea noastră se nimicește una din cele mai puternice propte ale acestei țeri. Căci ca valurile se năpustesc slavii asupra noastră, a tuturor.

Cine știe nu vom fi chemați ca sĕ neapĕrăm de un nou potop ce ne amenință? Și cine știe, de nu vor forma atunci Carpații seculari acel neaccesibil Ararat, pe al căror vîrf se va opri naia periclitată a statului nostru! Atunci brațul viguros al Moțului va purta vêsla, ear' planurile strămoșescului pămênt vor auzì de nou glas de biruință românească. Insĕ cine ne înțelege? Cine ne întărește? Cine ne pregătește pentru marea

Adevĕrat sĕ fie? După-cum aflăm, s'a dat un ordin de către forurile competente celor-ce compun listele, electorale, ca sĕ înscrie într'însele şi pe aceia, cari restează cu darea, dar' le compete dreptul de alegĕtori. Aceasta până de present nu era aşa. Cine era în restanţă cu darea, nu era indus în acele liste. Dacă aceasta se va şi face, atunci numĕrul alegĕtorilor se va înmulţi cu miile. Vom vedea!

In ajunul sinoadelor eparchiale.

Ne mai despart încă numai 8 zile de întrunirea sinoadelor eparchiale.

Scopul pentru care aceste sinoade se întrunesc, ne este destul de cunoscut. Se va desbate anume într'însele posiţia ce preoţii nostri au sĕ o iee faţă de întregirea salariilor lor de către stat.

Ciasul din urmă a sunat. Datoria fiecărui preot este, ca cu inima curată, cu conştienţa deplină şi avĕnd în vedere numai binele poporului şi al bisericii sale, sĕ se presente la aceste sinoade.

Sĕ nu rîvnească nici unul la osul ce i-se întinde, pe care dacă îl va prinde, îşi va mânca însaşi carnea trupului seu.

Ştim cu toţii, că preoţimea noastră este slab dotată în asĕmĕnare cu preoţimea altor naţionalităţi. Drept-aceea nu suntem contra întregirii salarisării ei de către stat, dar' numai în casul, dacă aceasta se face, fără-ca în schimb preoţimea noastră sĕ fie deobligată a servì interesele statului, pe cari ministrul le va pune ca condiţie.

Avĕnd în vedere, că amestecul guvernului a ajuns până chiar şi în şcoalele noastre confesionale, şi vĕzĕnd rĕul ce trebue sĕ-'l întimpinăm din această causă, nu ne rĕmâne alta de făcut, decât ca cu trup şi suflet sĕ ne aruncăm întru apĕrarea bisericii noastre, singurul for, în care până de present n'am putut fi atinşi, cu toate silinţele ce şi-au dat guvernele maghiare.

Dacă aceste sinoade nu vor putea trata după-cum se cuvine această chestie, rĕmâne ca însuşi congresul naţional bisericesc sĕ-'şi dee cuvĕntul, cuvĕnt, dela care va atîrna binele şi înaintarea bisericii noastre şi cu aceasta a întreg poporului românesc.

Amintirile despre suferinţele lui Christos ce a trebuit sĕ îndure din partea celor-ce au încercat sĕ-'i dărîme biserica credincioasă, şi veselia de care suntem cuprinşi în aceste zile de sĕrbare a Invierii, care ne aminteşte biruinţa celui-ce a pătimit asupra duşmanilor sei de moarte, sĕ le servească de îndemn puternic, pentru apărarea celor mai sfinte drepturi ce le avem.

Videant consules!

Din România.

Dela demisionarea cabinetului Sturdza încoace, timp de 13 zile, abia în 22 l. c. s'a putut forma un nou cabinet. Ştirile ce ne sosiau din România aci ne vesteau despre un cabinet constituit numai din conservatori, aci despre unul liberal concentrat, aşa că nu ştia nimeni cum se va resolva crisa aceasta.

In cele din urmă totuşi a reuşit a se forma unul conservator, afară de un membru, dl N. Fleva, care odinioară încă a fost liberal.

Eată acum şi numele membrilor noului minister:

Dl *Gr. Cantacuzino*, preşedinte al consiliului şi ministru de interne.

Dl *General Manu*, ministru de finance.

Dl *Take Ionescu*, ministru de culte şi instrucţiune publică.

Dl *Ioan Lahovari*, ministru de externe.

Dl *general Iacob Lahovari*, ministru de rĕsboiu.

Dl *C. Disescu*, ministru de justiţie.

Dl *Dr. C. Istrati*, ministru al lucrărilor publice.

Dl *N. Fleva*, ministru de domenii.

O scrisoare deschisă.

Zilele acestea un funcţionar de stat, român, care încă a fost provocat, ca mulţi alţii, ca sĕ-'şi maghiariseze numele, a adresat prim-ministrului Széll, următoarea scrisoare deschisă pe care o publică în „Tribuna".

Ilustrisime Domnule!

Sunt Român, tată de familie, şi funcţionar al statului ungar. Am soţie şi trei prunci, şi fiind aplicat la căile ferate nu-'mi pot părăsì oficiul, fără de a mĕ expune pe mine însuşi, şi ai mei, celei mai mari miserii. Cu toate neplăcerile, ce le simţesc, sunt silit sĕ rĕmân în serviciul statului cu ori-ce preţ. Nţică tristă mângăiere aflu în aceea, că nu numai eu sunt legat de carul statului, ci mulţi alţii împreună cu mine trag jugul greu şi rabdă toate nevoile legate de slujba lor. Nenorocirea mea însĕ e, că m'am născut Român şi sunt Român, cu limba mea, legea mea, simţĕmintele mele, şi numele meu *„...rdean"* pe care nu cutez sĕ-'l scriu întreg acì.

Statul, cu serviciul seu maghiar, nu lasă nici un teren limbei române; nicăiri în vieaţa publică nu se foloseşte limba românească. De aceea nu mĕ bucur de dulceaţa graiului mamei mele decât când mĕ reîntorc acasă, în familie, unde pot conversa liber în limba mea, cu soţia şi pruncii mei. Aici statul nu mai are drept sĕ se amestece, aici numai mĕ mai simt *acasă*. Statul are drept la munca mea, trupească şi sufletească, are drept la vieaţa mea în cas de rĕsboiu, dar' în sanctuarul inimei mele româneşti nu are drept, nici putere, de a se vîrî, şi cred că nici *numele* meu, moştenit cu sfinţenie dela părinţi nu are drept sĕ mi-'l răpească.

Aşa e chiar şi în Turcia, şi în toată Asia. Acolo, cum cetesc prin gazete, sunt omorîţi cu miile, în mod crud, cum au păţit-o bieţii Armeni, şi sunt jefuiţi de toate, dar' nimĕnui nu-'i trece prin minte sĕ le răpească oamenilor *limba* şi *numele*.

Aici în Ungaria constituţională, civilisată, s'a dat ordinaţiune ministerială, prin care mi-se impune, ca sĕ-'mi schimb numele meu curat românesc, apucat din strămoşi, cu un alt nume unguresc. Se zice că sĕ *recere, ca cei-ce sunt în serviciul statului sĕ-şi maghiariseze simţĕmintele, numele, limba, familia, tot.* E drept, că cui nu-'i place asta, nu sunt siliţi cu pedeapsă, dar' se zice că trebue sĕ li-se explice, că porunca asta este în interesul *patriei maghiare*, şi lucră în interesul lor *bine priceput*, dacă o împlinesc.

Asta va sĕ zică, eu pot sĕ rĕmân şi mai departe cu numele meu *„...rdean"*, dar' dela înaintare voiu fi exchis, voiu fi însemnat ca »gyanus oláh« (Valah suspect) şi mĕ va şicana ori-cine pentru naţionalitatea mea românească.

Aşa e şi la gendarmerie. Am acolo un frate, care ne mai putĕnd suferì batjocurile şi nĕcazurile, şi-a maghiarisat numele în *„...rdai"*. Acum când îmi scrie câte o scrisoare, şi-'şi pune numele cel nou zice »de sîlă *„...rdai"*, dela inimă *„...rdean"*. Când am vorbit cu el mai pe urmă, scrîşnind din dinţi a înjurat pe Maghiari sbierând, că *„toate ni-se pot cumpĕra, dar' sufletul ba"*.

Ilustre dle Ministru! Pentru-ce se dispune călcarea în picioare a simţĕmintelor noastre cele mai intime şi mai sfinte? Altă explicare nu mi-s'a dat, decât că este în interesul *patriei*, a nu da nici unui Român slujbă şi pâne decât dacă sĕ reneagă, sĕ vinde, maghiarisându-se cu trup şi suflet.

Fără multă politică şi filosofie, eu cred că această poruncă este ilegală. In tot casul ea este nedreaptă faţă cu noi, domnule Ministru. Eată, că dl *Wekerle* nu şi-a maghiarisat numele, *Jeszenszky* tot pe lângă numele seu slovăcesc a rĕmas şi sub Bánffy. *Wlassics* de ce nu-şi schimbă numele în *Oláhfi?* — nici *Schlauch* în *Tomlö*. *Hieronymi* tot nu e Jeromos, ear' Podmaniczky, Pulszky, Pichler, Werner, şi alţi sute de mii de — Maghiari mari nu sunt siliţi sĕ se lapede de numele lor erezit dela părinţi. Pentru-ce porunciţi şi aplicaţi sîlă numai oamenilor celor mici, cari nu pot sĕ se apere?

Această sîluire nu consună nici pe departe cu »legea, dreptul şi dreptatea», ce aţi predicat, când Ilustritatea Voastră aţi luat cârma ţerii.

In Ungaria sunt *legi*, la care înzadar ne provocăm, Românul, ca ori-care popor din lume, are *drepturi firesti*, cari nu i-se recunosc, are de bunăseamă *drept* la numele seu, şi nu i-se respectează. E o *nedreptate* strigătoare la cer a ne despreţuì şi a ne trata rĕu pe noi, pentru-că voim sĕ ne păstrăm *numele* şi *limba*, ce ni-au păstrat-o părinţii ca comoară scumpă şi sfântă. Da, domnule prim-ministru! Ni-'s scumpe şi nouĕ Românilor numele noastre româneşti, cel puţin aşa de scumpe ca unor Maghiari numele acelea slovăceşti, pe cari le păstrează cu pietate.

Ilustritatea Voastră aţi promis, că veţi observa *legea, dreptul şi dreptatea*. Nu se cuvine numelui bun al Il. V. ca aceasta sĕ se dovedească o promisiune goală şi proastă. Vĕ rog deci: *ştergeţi şi revocaţi acele ordinaţiuni*, cari trebue sĕ fie ruşinătoare şi pentru Maghiarii cinstiţi. Dacă ne daţi pâne, pe care o agonisim cu atâtea sudori amare, cu atâta înăbuşire a simţĕmintelor noastre, barem nu ne mai şi umiliţi!

Eu de altfel, cât pentru mine Vĕ declar, că sunt gata mai bine *sĕ sufer ori-şi-ce*, decât ***sĕ-'mi schimb numele şi sĕ părăsesc neamul meu românesc.*** Cred tare, că va venì timpul când îngâmfaţii de azi se vor ruşina înşişi de fărădelegile lor.

Primiţi, Ilustrisime, expresiunea înaltei consideraţiuni, ce vĕ păstrează un funcţionar de stat, român.

..... 18 Aprilie 1899.

I. ....rdean,
aplicat la căile ferate.

Eată cum păşeşte o inimă adevĕrat românească. Cu toate-că e tată de familie, şi pânea de toate zilele şi-o câştigă în slujba statului, totuşi sĕ ştie că rĕmâne chiar pe drumuri, dar' nu-'şi reneagă numele, pe care cu mândrie l'au purtat părinţii sei.

Onoare şi laudă se cuvine unei astfel de persoane; dispreţ însĕ acelora, cari fără a fi siliţi, de bunăvoe îşi schimosesc numele.

Sinod protopresbiteral.

La 16 n. l. c. s'a ţinut în Hondol sinodul protopresbiteral al tractului Geoagiu.

La finea serviciului divin din acea zi, s'a ridicat parastas pentru bărbaţii nostri Andreiu Baron de Şaguna, Miron Romanul şi Emanuil Gozsdu. La serviciu au fungat preoţii P. A Mihuţ, P. Hancheş şi I. Hancheş. In urmă protopresbiterul local, dl Vasiliu Pipoş, a rostit o vorbire în care a desfăşurat meritele bărbaţilor, pentru cari s'a ridicat parastasul.

După amiazi s'a ţinut sinodul.

Presidiul în vorbirea sa de deschidere se exprimă cu durere asupra ingerinţei gendarmilor în sinodul nostru din anul trecut, din care causă agendele sinodale pentru anul acela unele au rĕmas neresolvate, ear' altele se aştern în şedinţa de faţă.

Membrii I. Hanches şi Pomp. Piso fac întrebarea, că ce paşi s'au făcut din partea organelor noastre bisericeşti în causa aceea şi ce satisfacţiune a primit sinodul pentru acea ingerinţă a gendarmilor?

Deoare-ce nu se ştie cum s'a resolvat afacerea aceea, deşi a fost arĕtată organelor noastre superioare bisericeşti. Sinodul roagă pe Prea Ven. Consistor a-i aduce la cunoştinţă resolvarea acelei cause.

Membrul P. A. Mihuţ referează asupra obiectelor pregătite din partea comitetului.

Din raportul comitetului se vede, că Consistorul nostru Archidiecesan după-ce de mai mulţi ani a primit statutele fondului spre în-

---

eventualitate? Suntem asupriţi, ear' trupul ni-se îndoaie, şi cu durere trebue sĕ strigăm: »Iartă-le, Doamne, că nu ştiu ce fac«.

»Mi-i sete«, şoptit-a divinul martir. Sete ni-i şi nouĕ de pace şi odichnă: dar' unde-i isvorul, din care sĕ ne adăpăm? Unde-i căpĕtĕiul, pe care sĕ ne punem truditul nostru cap spre odichnă? Pămĕnturile noastre sunt bogate, colinele mândre şi falnice, munţii nostri plini de comori nesecate, dar' noi isgoniţi, luăm toiagul în mână şi pribegim fără odichnă, căci numai doina ni-a mai rĕmas din toate aceste bunuri. Şi sĕrmanul Moţ încarcă cercuri şi ciubere pe spate, şi pleacă, pleacă cântând:

Munţii nostri aur poartă
Noi cerşim din poartă 'n poartă.

Se tot duce, tot munceşte, căci acasă, colo sus pe plaiu, se ridică un mic bordeiu, ear' la vatră stau şi ascultă poveştile maicei şepte pui de Moţi cu şepte guri, cari hrană cer şi earăşi hrană. Şi Moţul îi iubeşte, îi are atât de dragi! Pe a cui grije sĕ-'i lase? Are Românul prieten la nevoie? Are el un suflet credincios, căruia i-ar putea destăinuì ale inimii dureri, un amic cu care sĕ împartă povara sa? N'are pe nimeni bietul, pe nimeni cărui i-ar putea spune la despărţirea sa de casă: Eată mamă, fiiul tĕu!

Pentru cel prigonit moartea e scăpare. Acolo înceată durerea şi vecinicul repaus se aşază peste trudita-i fiinţă. Şi Românu-i prigonit, însĕ vecinic nu moare. El are »şepte vieţi în pieptu-i de aramă«. Şi Moţul se întoarce din stearpa-i pribegire, purtând în al seu piept sicriul speranţelor nutrite. După luni de zile a agonisit abia vre-o câteva coroane, nutrindu-se din rĕmăşiţele unui mălaiu ce-'l poartă în vechia torbă. Oare pentru ce atâta prigonire de soarte? se întreabă el. Cu ce am pĕcătuit înaintea ta Doamne? De ce nu ne dai zile mai senine, Tatăl nostru caresc.

Şi atunci vine desperarea, amic al nenorocirii, şi sgudue sufletul acestui muncitor. Unde-i pronia cerească se întreabă el? Şi lovit de durere ca stânca de val, ridică ochii plini de lacrimi spre ceriul deasupra falnicilor munţi şi buzele-i şoptesc: D-zeul meu, D-zeul meu, pentru-ce m'ai părăsit?

Soarele se apropie de asfinţit. Razele lui varsă o mare de lumină asupra vîrfurilor Alpilor transilvăneni, cari aruncă fantastice umbre până în lunga depărtare. Şi Moţul pleacă tot mai grabnic. E doar' Sâmbăta Paştilor şi cine ştie ori de sĕrmanii de acasă vor avea măcar cu ce se înfrupta. Pe drum se întâlneşte cu alt pribeag, şi el copil al sorţii vitrege. Ei se înţeleg. Durerea e nespus de elocuentă. Ei pleacă. Eată că acum se zăreşte din depărtare o mică lumină. Pieptul Moţului saltă mai puternic şi ochiul lui se îndreaptă spre cuibul, în care cresc şoimii sei iubiţi. — »Eşti acasă, frate«, zice tăcutul tovarăş, »deci noapte bună şi sĕrbători fericite!« — »Dar' tu, soaţe, unde mergi?« »Eu? Nu ştiu; n'am mai mult patrie; părinţii odichnesc de mult în pămĕnt, şi lângă dinşii soţia şi copilaşul meu«. — »Hai cu mine, frate, şi fii liniştit; cât trăeşte puiu de Moţ pe aceste dealuri, vei avea patrie. Vino în a mea colibă şi »adevĕr spun ţie, încă azi vei fi cu mine în raiu«.

E după miezul nopţii. Clopotele sună victorios şi vestesc lumii isbânda luminei asupra întunerecului. Glasul lor se resfrânge în mii de rĕsunete de granitul uriaşelor stânci, cari din veac în veac cântă şi ele în maiestosul lor graiu lauda vecinicului Mântuitor. Prin întunerecul nopţii strĕbat mii de lumini aprinse, şi sute de glasuri se ridică spre înstelatul cer. E Inviierea, sunt Paştile Domnului. Şi Moţul se întoarce cu blidul sfinţit din locaşul Domnului spre sĕrmanul, dar' drăgălaşul seu cuib. „Christos a înviiat!" rĕsună glasul seu şi toţi rĕspund un: »Adevĕrat c'a înviiat!«

Lumina bucuriei s'a coborît acum asupra creştinilor drept-credincioşi ai Rĕsăritului. In mii de limbi se cântă azi vecinicului imnuri de preamărire. Insĕ pentru neamul nostru n'a sunat încă ciasul desrobiei din obedele sclăviei. De veacuri întregi sĕrbăm numai sĕptĕmâni de patimi. Dar' sosi-va şi ziua noastră de înviere. Razele ei virginale se arată deja pe vastul orisont al neamului nostru. Atunci vom putea şi noi zice: »S'a împlinit!« Şi încărunţiţii nostri părinţi vor pune liniştit capul spre odichnă, murmurând cu evlavie şi mândrie: »In mânile tale, generaţie bravă, dau sufletul meu«. Ear' codrii şi şesurile Daciei-Traiane vor rĕsuna de un singur glas de biruinţă, glas ce va ieşi triumfal din mormĕntul Marelui din Putna, rĕsfrângĕndu-se în mii de ecouri de stâncile Ardealului, ear' mândrul Olt va duce spumegând bĕtrânei Dunăre vestea reînviierii gloriei străbune.

M. T.

AFORISME

Douĕ 's puterile, cari ne schimbă soartea miserabilă în fericire; una ne face numai pe câteva ceasuri fericiţi, ear' cealaltă pentru totdeauna. Pe cea dintâi o caută toţi muritorii fiindcă o cunosc; pentru-ce sĕ teme omul de sora somnului de moarte?

—

Zimbetul pe buzele nefericitului samănă cu floarea de pe mormânt: voeşte sĕ ascundă tristeţa.

—

Douĕ sunt căile, cari conduc pe om la virtute; dacă sĕ 'nchide întâia, a doua atunci sĕ deschide: Cel fericit cu *laboare* ajunge la scopul final. Cu *paciinţa* învinge cel-ce sufere mult.

tărire, abia în anul trecut a cerut datele referitoare la începerea fondului. Şi tot Consistorul pretinde, că toţi banii fondului, cari astăzi sunt daţi pe interese la 39 indivizi sĕ se încaseze în anul acesta şi sĕ se depună la institutul »Hondoleana«.

Membrul P. Gabor propune, că sĕ nu se forţeze încassarea banilor dela debitori, ci epitropia sĕ se ţină strîns de obligaţiuni, în sensul cărora debitorii sunt obligaţi a plăti în tot anul pe lângă interese şi 20% din capital. Astfel în câţiva ani capitalul se va plăti întreg şi precum se plăteşte aşa se va administra la institutul »Hondoleana«.

Chestiunea aceasta a dat naştere la o viie discuţiune, la care au luat parte A. Oprea, S. Piso, I. Hancheş, P. A. Mihuţ, A. Vlad, P. Piso şi G. Guga.

Punêndu-se la vot se primeşte propunerea lui P. Gabor cu majoritate de 2 voturi.

S. Piso, P. Piso şi P. A. Mihuţ insinuă vot separat.

Se aduce pe tapet o altă ordinaţiune consistorială, prin care se cere, că din incidentul contopirii tractelor Geoagiu I. şi II. în un singur tract, sinodul sĕ pertracteze de nou afacerea fondului cu privire la împregiurările actuale, aducênd un conclus hotărît, ca sĕ se poată aproba şi pune în lucrare.

Membrul I. Ioanoviciu propune sĕ se susţină conclusul sinodal din anul 1897, adus în cauşa asta, prin care se îndatoreşte şi preoţimea din fostul tract al Geoagiului II. a se face membru la fond, plătind odată pentru totdeauna o sumă de 20 fl.

P. A. Mihuţ propune reducerea aceleia la 10 fl.

A. Oprea propune extinderea conclusului acestuia şi pentru preoţimea fostului tract Geoagiu I. cari nu au contribuit la acel fond.

Combinându-se aceste 3 propuneri se primesc.

Din incidentul, că suma de 10 fl. este prea mică, P. Gabor insinuă vot separat.

S'a făcut pentru protopresbiter salar anual de 600 fl. până la punerea în praxă a dotaţiunii protopresbiterilor din partea Archidiecesei, votată în sinodul archidiecesan din anul 1896 p. 78.

Obiectul acesta a luat o viuă discuţiune nu numai din partea membrilor inteligenţi, ci şi din aceea cu mai puţină carte, temêndu-sĕ acestia a mai împovăra comunele bisericeşti.

S'a arĕtat însĕ din partea unor membrii cât de greşit a purces congresul nostru naţional bis., precum şi sinodul Archidiecesan, când a şters şedulele de cununii şi sidoxia ce se încassa. S'a arĕtat, că prin acestea locuitorii gr.-or. ai comunelor plăteau o sumă cu mult mai mare ca aceasta ce sĕ proiectează a se plăti pentru protopresbiter. S'a arĕtat cât de greşit lucru este, ba chiar o ruşine, a nu îngrigi de înainte stătătorii bisericii noastre, o faptă, care nu poate sĕ facă decât bucurie duşmanilor şi este identic cu zicerea Sfintei Scripturi: »Bateţi pe păstor şi se va risipi turma«.

Sinodul deci pătruns de importanţa causei a votat cu unanimitate salarul protopresbiterului împărţind comunele bisericeşti în 3 clase, avênd a plăti clasa I. 15 fl., clasa II. 10 şi clasa III. 5 fl., socotindu-se în aceasta şi birul protopresbiteral ce se plăteşte astăzi.

Din raportul epitropiei s'a vĕzut, că averea fondului constă din 2264 fl. 13 cr., dintre cari 264 fl. 13 cr. sunt depuşi la însoţirea »Hondoleana«, ceialalţi cu obligaţiuni la privaţi.

S'a cetit raportul protopresbiterului despre starea parochiilor, preoţilor, şcoalelor, învĕţătorilor şi despre averile bisericeşti şi şcolare.

La propunerea membrului I. Ioanoviciu s'a decis sĕ se ceară schimbarea cercului electoral al tractului nostru pentru alegerea deputaţilor clericali la congresul naţional bisericesc dela Ilia în alt loc, deoare-ce preoţilor nostri le este imposibil a lua parte la acea alegere în Ilia.

Un membru.

CORESPONDENŢA

Balomir, 23 Aprilie 1899.

Foc în Balomir.*)

Onorată Redacţiune!

Subscrişii membri ai comitetului parochial şi comunal vĕ aducem la cunoştinţă şi onorat D-Voastre, trista veste, că în comuna Balomir, s'a iscat un foc teribil, care ajutat de un vênt mare, a prefăcut în cenuşe 17 case, tot atâtea şuri, grajduri şi alte clădiri economice precum şi bucate, carĕ, pluguri etc., nu mai puţin în unele locuri şi animale domnestice. Aceasta s'a întêmplat Luni seara pe la 5 ore, pe când oamenii încă nu erau toţi veniţi acasă dela câmp, şi astfel neputêndu-se scoate cu grăbire din flăcările fioroase s'au prefăcut toate în scrum, şi astăzi mai mult ca 50 de suflete stau tăbărîte şi împrăştiate prin comună plângênd şi văitându-se a jele. Cu micii lor copilaşi de mână, cer ajutorul de lipsă dela inimile simţitoare. Asiguraţi n'au fost decât 2 familii, cari foarte puţin se vor putea bucura şi aceştea de îndulcirea sorţii lor, arzêndu-le de 4 ori mai mult decât au fost asiguraţi.

Mare şi cu adevĕrat mare este dară întristarea lor, când astăzi toată suflarea aşteaptă cu mare bucurie ziua cea însĕmnată a Inviierii lui Christos, aceştia însĕ trebue sĕ o petreacă în plângeri şi vaiete amare.

Apelăm deci în numele fraţilor nostri întristaţi peste mĕsură, cătră toată suflarea omenească cu simţiri nobile creştineşti, a întreveni în ajutorul celor rĕmaşi pe stradă chiar acum în ajunul Inviierii lui Christos, fără hrană şi îmbrăcăminte.

Datori am fi toţi a întreveni în ajutor acestor întristate suflete creştineşti cu ajutorinţa de lipsă după putinţă, căci aceasta ar fi cea mai sublimă, nobilă faptă creştinească ce s'ar putea aduce cu ocasiunea sfintei sĕrbări a Inviierii lui Christos pe altarul Domnului.

Dee Domnul, ca glasul celor întristaţi sĕ străbată cât mai curênd în inimile nobile creştineşti şi a le întinde după putinţă ajutorul de lipsă uşurându-le încâtva soartea lor cea amară.

In numele celor întristaţi ne însĕmnăm

Nicolau Suciu, paroch. — *Adam Ioan*, primar.

Avram Bonţa l. Avram — *Ioan Balomiri*, învĕţător.

*

Ulterior primim din Balomir ştirea, că nu 17, ci 19 case au fost mistuite de foc. Paguba se urcă la 14.000 fl. Până de present li-a venit în ajutor nenorociţilor dl preot local N. Suciu, care li-a împărţit 18 ferdele cucuruz sfărîmat. Dl Livius Fridmann, not. com. în Şibot 30 ferdele bucate, parte grâu, parte cucuruz. Dl Ioan Bota din Acmar 18 ferdele cucuruz sfărîmat. Dl Radu Zunea încă le va venì într'ajutor. Cei-ce doresc a-i mai ajuta, sĕ binevoească a trimite ajutorul d-lor la adresa dlui N. Suciu, preot în Balomir, p. u. Alkenyér.

*) Foile române sunt rugate a lua notiţă despre această nenorocire, şi a face apel la binevoitorul sprigin al publicului.

NOUTĂŢI

P. S. Sa Episcopul N. Popea a fost ales membru al »Academiei-Române« în secţiunea istorică.

*

† **Alexandru Filip,** advocat în Abrud, a încetat din vieaţă Luni în sĕptĕmâna aceasta. Dela familia decedatului, primim următorul anunţ funebru: *Anna Filip* n. Cepesiu ca soţie. George Filip cu soţia ca frate, Anna Tufan n. Filip cu soţul şi copii sei, Victoria Hopărtean cu soţul şi copii sei, Iulia vĕd. Fugătă n. Filip cu copii sei ca surori, Juliu, Laurenţiu, Romul, Livia şi Veturia Moldovan ca nepoţi de soră, Catinca Cepesiu n. Morariu ca soacră, Nicolau Pop, preot cu soţia şi copii sei, Maria Pop vĕd. Pop ca veri, Vasile Filip, preot, Ştefan Pop, protonotar, asesor consistorial, Dr. Laurenţiu Pop, advocat cu soţia Elvira n. Făgărăşian şi copii sei Mircea şi Anicuţa, George Pop, preot cu soţia şi copii sei, Valeria Popescu n. Pop cu soţul şi copii sei, Dr. Stefan C. Pop cu soţia n. Eugenia Macaveiu şi copii sei, Ana C. Pop şi Maria Dr. Pop n. C. Pop ca nepoţi, Nicolau Cepeşiu, Ioan Cepeşiu, Zinca Roman n. Cepeşiu, Luisa Făgărăşian n. Cepeşiu, Alexandru Cepeşiu, Aurelia Damian n. Cepeşiu, Vasilie Damian, protopop şi Dr. Alexandru Pop, medic ca cumnat şi cumnate cu inima frântă de durere aduc la cunoştinţă trecerea din vieaţă a mult iubitului şi neuitatului lor soţ, respective frate, unchiu, ginere, vĕr şi cumnat. *Alexandru Filip de Chilia*, advocat, membru al comitetului naţional, director executiv al »Aurariei«, membru fundator al »Asociaţiunii«, membru pe vieaţă al »fondului pentru teatru român«, preşedintele revirului montan etc. întêmplată în 24 Aprilie n. 1899 în etate de 57 ani. Rĕmăşiţele pămêntesti se vor depune spre eternă odihnă Mercuri în 26 a. l. c. în cimiterul gr.-cat. din loc. Fie-i ţĕrîna uşoară şi memoria neuitată! Abrud, 24 Apr. n. 1899.

Alexandru Filip a fost cel dintâi fruntaş Român în Munţii-Apuseni. El a luat parte la toate întrunirile noastre naţionale şi era totdeauna în rîndul celor dintâi, când era vorba despre binele poporului. La înmormêntare au luat parte toţi fruntaşii Moţilor, asemenea şi preoţii ambelor confesiuni. S'au rostit mai multe vorbiri frumoase din partea amicilor sei. Decedatul a testat 10.000 fl. pentru scopuri filantropice şi culturale.

*

Societatea istorică şi archeologică din Deva, precum aflăm, în adunarea sa generală din urmă a primit »cu deosebită bucurie« ediţiile »Asociaţiunii« din Sibiiu precum şi ale Academiei. Aşa spun foile maghiare. Ceea-ce au uitat sĕ spună e, că nu au recomandat aceste ediţiuni în deosebita atenţie a preşedintelui acelei soc., Réthy Lajos, ca sĕ înveţe odată din ele, că noi Românii aici am fost de când ne-a adus Traian.

*

Representaţie teatrală se va arangia în 6 Maiu st. n. a. c. în sala hotelului »Mielul de aur« din Haţeg. Venitul curat este destinat pentru »Reuniunea română de cântări din Haţeg«. După representaţie dans. Se va juca piesa: *„O căsătorie în lumea mare“*. Comedie în 2 acte de G. Ventura. Persoanele: Dl Belnescu, dl Pompeiu Popescu, d-na Elisa femeia lui, d-şoara Valeria Peoviciu, d-na Berignano mama Elisei, d-şoara Dora Raţiu, d-na Garanescu, d-na Abadiano, amicele Elisei, d-şoara Aurora Popu, d-şoara Maria Popescu, dl Abadiano, dl Frumuşescu, amici lui Belnescu, dl Dr. George Davidu, dl Alexandru S. Vladone, dl Volbureanu, amic intim a lui Belnescu, dl Samoil Vladone, dl Avram Natanson, bancher, dl Aurel Eliu, Iuon, sluga lui Belnescu, dl Marcu Lucaciu, Betti, cameriera Elisei, d-şoara Ida Bersan, Niculae, bucătar, ţigan, dl Alexandru Popescu. Scena se petrece în Bucureşti într'o casă aristocratică.

*

Dl George Coşbuc a fost propus ca sĕ fie ales membru al Academiei-Române, dar' deocamdată numai în calitate de corespondent. Credem, că această propunere va şi fi primită, deoare-ce tinĕrul poet merită acest post onorific.

*

Concert. »Corul bisericii« gr.-or. din Petroşeni, ajutorat de un grup de dame şi cu concursul unor clerici din »Seminariul Andreian«, conduşi fiind de *I. Sĕrb*, va arangia Luni 1 Maiu (a doua zi de Paşti) în sala Hotelului »Prokopp« un concert. Venitul curat e destinat jumĕtate bisericii, ear' cealaltă parte corului bisericesc. Preţul întrării de persoană 1 fl., de familie 1 fl. 50 cr. Inceputul la 8 ore seara. Suprasolvirile sĕ primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale ziaristică. Program. 1. »Zis'a badea« de V. Alexandri. Colect. Poesie populară pentru cor mixt, com. şi arang. de I. Musicescu. 2. »Cântec de seara«, duet de I. Popovici, executat de d-şoara Filla Gisela, Soltis Luiza şi Ana Necula. 3. »Sună buciumul de-alarmă« de I. R. Simionesc, cor de bărbaţi. 4. Eugeniu Sĕrb, cleric anul al II-lea şi Sebastian Stanca, cleric anul I., predau un dialog. 5. »La o rândunică« de I. Costescu, cor bărbătesc. 6. »După bal«, monolog de ***, predat de d-şoara Teresia Gross. 7. »Marşul cântăreţilor« de Porumbescu, cor. bărbătesc. 8. »Lorely«, duet de d-şoara Ana Necula şi Gizella Filla. 9. »Moş bĕtrân« de V. Alexandri. Colect. Poesie populară pentru cor mixt, comp. şi arangiată de I. Musicescu. După producţiune joc.

*

La temniţă. Părintele *Ioan Jurca* din Lugojel, a fost încă anul trecut osândit de tribunalul din Lugoj la 1 lună temniţă şi 50 fl. pedeapsă în bani, pentru pretinsă agitaţiune contra naţiunii maghiare. Dl Jurca a înaintat recurs, pe care însĕ Curia l'a respins, şi deci va trebui sĕ-'şi facă osânda în temniţa din Seghedin. Bravo ţie, dle ministru Széll, ai apucat deja pe calea antecesorilor!

*

Producţiune şi petrecere colegială arangiază societatea sodalilor români »Lumina« din Braşov Luni, în 19 Aprilie v. 1899, a doua zi de paşti, în sala »Redutei Orăşeneşti«. Programul. 1. »Eată ziua triumfală«, cor mixt de Humpel, executat de corul societăţii. 2. »Monolog«, de ***, declamat de D. Jaliu. 3. »Horă«, cor mixt de M. Cordoneanu, executat de corul societăţii. 4. »Declamaţiune«, de N. Cioflec. 5. Teatru. a) *„Norocu 'n casă“*, comedie într'un act de Bb. Persoanele: Moş Dumitru, econom dl N. Ardelean, Petru, fiiul sĕu dl V. Vuşmuc, Maria, fată orfană în casa lui Mitru d-şoara E. Puffu. b) *„Pălăria ciasornicarului“*, comedie într'un act de A. G. N. Persoanele; Cornel Arginteanu dl Chr. Frunză, Stefania, nevasta lui d-şoara M. Roncea, Iancu Arginteanu, vĕrul lui dl V. Oprea, Ana, camerieră d-şoara M. Cristolovean, Ilie, servitor dl V. Savu, Un ceasornicar, dl V. Moldovan, Un portar, dl V. Ogea.

*

Alegere de notar comunal în Vinerea s'a efectuit la 27 Aprilie st. n. a. c., alegându-se cu majoritate de voturi dl *Sever Procinkievitz*, protocolist magistratual în Orăştie.

*

După luptă — isbândă. Lupta ce o poartă fraţii nostri din Bucovina, îşi are isbânda. Dieta ţerii, între alte multe resoluţiuni, a primit şi aceea, că pe viitor studiul limbii române sĕ fie obligător în toate şcoalele din ducatul Bucovinei.

*

Feriţi-vĕ de înşelători! Din mai multe locuri ne sosesc ştiri că un tinĕr necunoscut, după-ce se informează prin comune despre starea cutărei sau cutărei familii, se duce pe la casele ţeranilor, mai ales pe la cei-ce au feciori la miliţie, spunênd că el e din cutare comună, a venit la *„urlab“*, şi l'au rugat feciorii lor sĕ le cerceteze părinţii şi sĕ le ducă câte ceva de mâncare, ba chiar şi bani. Şi mulţi ţerani i-au crezut şi îi da câte toate de-ale mâncării, chiar şi bani. Astfel a păţit-o zilele acestea şi *Ioan Mihăesc* din Bucium, care încă are un fecior la miliţie în Viena. I'a dat o traistă plină cu mâncare, ca sĕ i-o ducă. Bani însĕ nu i-a dat, deoare-ce tocmai s'a întêmplat de n'a avut. Ar fi bine ca ţeranii nostri, când vin astfel de oameni necunoscuţi de le cere una şi alta, sĕ iee parul şi sĕ-'i sature a mai înşela.

*

Cununie. Dl *Pavel C. Lazar*, inv. în Brad, îşi va sĕrba cununia sa cu d-şoara *Maria Costea*, Joi în 4 Maiu n. a. c., în biserica gr.-or. din Brad. — Dorim fericire!

*

Nouă puşcă. S'a inventat un nou fel de puşti, şi mai şi ca cele de până acum. Inventatorul este un tinĕr de 17 ani, *Ivan Mapan* din Novigrad. Cu această puşcă se pot da într'un pătrar de oră 600 puşcături. Tinĕrul inventator a plecat la Viena, pentruca noua puşcă sĕ se probeze în arsenalul de-acolo.

*

Nouă cancelarie advocaţială. Dl *Dr. Mihaiu Gropşian*, depunênd cu succes foarte bun censura de advocat, şi-a deschis cancelaria adv. în Oraviţa-montană.

*

Numĕrul limbilor. Un geograf francez a constatat, că pe întreg rotogolul pămêntului sunt 860 de diferite limbi cu 5000 de dialecte. Pe Europa se vin 89, Africa 114, Asia 123, America 417, ear' celelalte 117 se vin pe Ocean, al căror numĕr mai însemnat este pe insulele mari şi mici dintre Indii şi America-de-Sud. De mirat e, că pe mai multe insule mici de pe Marea-sudică, cu toate-că nu sunt departe una de alta, se vorbesc diferite limbi. Aşa că locuitorii îndată-ce întră în legături unii cu altii, numai prin tălmaciu se pot înţelege.

*

Omor din jaluzie. Un ţeran bĕtrân din Galşa (l. Arad), Stefan Katrócso, care avea de soţie o nevastă tinĕră, a sugrumat-o, fiindcă o temea.

*

O nouă pungăşie pe tren. Călĕtorul Jancsó János din Dobriţin, adurmind în cupeu pe drumul ce duce dela Cluj la Teiuş, a fost jefuit de giamantan şi de 1500 fl. ce-'i avea la dînsul.

*

Ucis de femeea sa. O întêmplare înfiorătoare a avut loc zilele trecute în comuna Berecseu. Ţeranul Lupescu de-acolo, certându-se cu femeea sa, într'atâta s'a înfuriat, încât a apucat-o de grumazi, cu gândul ca sĕ o sugrume. Vĕzênd femeia aceasta, a întins mâna după sĕcure, ce din întêmplare era lângă locul unde a căzut ea, în urma strângerilor de grumazi. A luat-o în mână, s'a repezit la bărbat şi atâta i-a tot dat cu sĕcurea în cap, până-ce 'l-a omorît. Pentru acest omor a fost trasă în judecetă. Tribunalul din Timişoara n'a pedepsit-o însĕ, deoarece ea a sĕvîrşit fapta, ca sĕ se scape pe sine.

Export de lapte
la Constantinopol.

Vineria trecută s'au întrunit la Sibiiu, convocați fiind de către comitetul central al »Reuniunii române agricole«, foarte mulți fruntași din comunele comit. Sibiiu.

Scopul întrunirii a fost, ca sĕ se consulte asupra înființării unei însoțiri de lăptărit.

Li-s'a adus la cunoștință, că în Constantinopol, capitala Turciei, s'a înființat o centrală, la care se expoartă lapte din mai multe țeri. Guvernul nostru s'a învoit cu cel al Turciei, ca și în țeara noastră sĕ se înființeze societăți de lăptărit, care sĕ expoarte lapte la Constantinopol.

Fruntașii poporului săsesc s'au învoit la aceasta și au învitat și pe fruntașii Românilor.

Dl profesor *D. Comșa*, praședintele »Reuniunii rom. agricole« li-a arătat celor de față însemnătatea unei astfel de însoțiri și foloasele ce economii nostri pot sĕ le aibă printr'insele.

Au mai vorbit și alți fruntași români, hotărindu-se, ca în fiecare comună, sĕ se aleagă bărbați de încredere, și acestia sĕ se pună în înțelegere cu țeranii, pentru înființarea unei societăți de lăptărit. De unde apoi laptele se va exporta la Sibiiu, ear' de aici la Constantinopol.

Dacă această întreprindere va reuși, s'a făcut un mare pas înainte pentru binele țeranilor nostri.

Pentru a se înființa o stațiune centrală în țeara aceasta, Sibiiul, Brașovul și Sighișoara sunt orașele cari se îmbiie cu cele mai bune cause de reușită.

Eată discursul ce l'a ținut dl I. de Pirkner, inspectorul țerii pentru prăsirea vitelor, și I. Șerban, inspectorul ung. de lăptărie, cu privire la cele-ce au sĕ urmeze țeranii nostri:

Proprietarii de vaci cu lapte, aflători în comună, se întovărĕșesc, formând o însoțire locală și se obligă unul fiecare sĕ lifereze dela un anumit numĕr de vaci, tot laptele, afară de care s'ar consuma cumva de vițel sau altcum în casa proprie.

Prin urmare, nime nu e obligat la o anumită cantitate zilnică sau anuală, ci fiecare sĕ îndatorează numai a lifera acea cantitate de lapte, care prisosește economiei proprii.

Această însoțire comunală înființează o stațiune locală, unde are sĕ se adune tot laptele liferat, designând din mijlocul ei o persoană vrednică de încredere, care are sĕ iee laptele în primire, sĕ noteze cantitățile liferate de singuraticii membri, sĕ examineze curățenia laptelui, și sĕ țină socoteală lunară cu stațiunea centrală. Dacă e de lipsă, ca laptele sĕ se transpoarte pe distanțe mai mari, cu carĕ, ori cu trenul, la stațiunea centrală, neapĕrat e, ca laptele sĕ se strĕcure și prin un simplu aparat de rĕcire sĕ se rĕcească până la 11—12 centigrade, nu cumva prin sguduirea la transport, sau prin temperatura urcată a lunilor noastre de vară, laptele sĕ fie expus stricării.

Toate întocmirile necesare pentru stațiunea locală le îngrijește centrala în colaborare cu însoțirea comunală. Laptele, care incurge la centrală, se examinează mai întâiu. Lapte falsificat, murdărit ori stricat din causa relei manipulări, sĕ respinge simplamente. Laptele aflat fără defecte sĕ mai străcuță încă odată prin peatră, sĕ pune în vase, în cari sĕ posteurisează prin înferbântare până la 80 de centigrade. Prin această ferbere a laptelui sĕ nimicesc și cele mai mici vietăți, cari se află în lapte, și cari sporindu-se mereu, causează stricarea laptelui.

Rĕcit la gradul 0 (zero), laptele ajunge în niște rĕcitoare, în cari înghiață la o temperatură de 16 centigrame sub 0. Acest lapte înghețat, care nu formează, ca apa înghețată d. e. o massă compactă, ci presentă un complex de lamele, din rĕcitoare trece direct în vasele de transport, cari cuprind cam 500 chilograme și pentru de a umplea toate golurile rĕmase, se mai adaugă lapte recit. In aceste vase, cari cuprind cam 70% lapte înghețat și 30% abia rĕcorit, ajunge laptele la transport în vagoane anume construite în fabrica căilor ferate de stat.

Fiindcă la acest fel de obligament, singuraticul nu liferează un anumit cuant, ci numai laptele ce-'i prisosește, se va întêmpla, că une-ori, d. e. cu începerea verei sau a pășunatului, va incurge mai mult lapte decât va fi posibil a se trimite la Constantinopol, conform convenției. In acest cas se va preface în stațiunea centrală, eventualul prisos de lapte în unt, și ca atare va fi apoi expedat. Intreaga întocmire ar recere, după preliminarele făcute de inginerul Casse, inclusive toate vasele și instrumentele, însĕ fără teren, în sumă rotundă, 120.000 fl.

Valorisarea laptelui se va face pe temeiul unui contract încheiat cu o societate pe acții ce se va înființa în Constantinopol, pentru care garantează guvernele Turciei și Ungariei. Centrala, ca representanța multelor mici însoțiri comunale, încheie cu această societate pe acții un contract, pe un anumit numĕr de ani și cu un preț fix pro litră loco gara stațiunii centrale.

Ce are sĕ se întêmple mai departe cu laptele, ce spese de transport și de vênzare vor fi recerute, cu ce preț și unde se va vinde laptele, nu ne impoartă.

Mulți dintre noi vor consimți cu acest proiect, abstracție făcênd dela prețul de 5 cr., ce se va plăti pro lit.ă. Noi credem însĕ, că cumpĕnind fără prejudițiu factorii, cari conlucră, vom găsi, că un preț mai mare și fix în același timp nu se poate solvi, fără-ca întreprinderea sĕ fie zădărnicită din capul locului.

Stabilimentul are sĕ se clădească, pentru a se prelucra 30.000 litre de lapte pe zi și costă 120.000 fl. Deși representanții guvernului s'au declarat gata a procura capitaiul sub cele mai priincioase condiții și a îmbia centralei înlesnire prin aceea, că Inaltul minister de agricultură va lua asupră-'și pentru cei dintâiu ani d. e. acoperirea intereselor, totuși centrala trebue sĕ garanteze pentru această sumă și zace în interesul ei sĕ prevină ori-ce pericol prin amortisarea cât mai grabnică a capitalului împrumutat. Dacă centrala va isbuti sĕ încheie vênzarea d. e. cu 6 cr., de litră, atunci la o producțiune de 15.000 litre pe zi vor incurge ca venit brut anual 54.750 fl. la centrală. Din această sumă se vin ca interese și amortisațiune pe 10 ani 14.000 fl., 30.000 sunt necesare pentru simbrii la funcționari și lucrători, în numĕr de vre-o 6, pentru încălzire, luminat, reparaturi, amoniac sau acid carbonic la rĕcirea laptelui etc., așa că vre-o 10.000 fl. vor rĕmânea ca venit curat, care se poate distribuì la producenți în proporția laptelui liferat.

Acest profit curat e basat pe presupunerea, că întreg laptele sĕ vinde cu 6 cr. de litră. După toată probabilitatea, aceasta însĕ nu se va întêmpla, căci în anumite timpuri vom avea mai mult lapte decât ne va fi îngăduit a lifera. Prin urmare va trebui sĕ se facă unt din prisos, prin ceea-ce o mai mare valorisare decât cu 4 cr. de litră nu e admisibilă.

Deoare-ce însĕ fiecărui producent se vor plăti 5 cr. de litră, va trebuì îngrijit pentru acoperirea acestei diferențe.

Neîndoios e, că singuraticul o scoate la cale cu prețul de 5 cr. pe litră, ba e chiar în stare sĕ iee câștig însemnat. Un singur exemplu ajunge pentru de a lămuri această chestiune în toate privințele.

In toate comunele, în cari din oare-care causă nu se vinde lapte, acesta, dacă se produce în anumite timpuri ale anului în cantități, cari trec peste trebuința proprie, este un product lipsit de valoare. Urmarea firească e, că se pune prea puțin preț pe nutrirea și îngrijirea vacilor cu lapte. Productul de vênzare al economiei de vite este în asemenea comune carnea proprie vitelor. Dacă presupunem, că o păreche de boi din Pinzgau de 3 ani costa în calcul mijlociu 300 fl., un bou s'ar veni cu 150 fl., deci pentru fiecare an și bucată vin a se calcula 50 fl. O vacă slăbuță de lapte din contră, producênd anual numai 1200 litre, aduce un venit de 5 cr. pro litră, prin urmare la an 60 fl., cu vițelul à 10 fl., în total 70 fl. Adevĕrat, că prin îngrijire deosebită se poate dobândi pentru boi de 3 ani și prețul de 400 fl., așa că și acestia pot aduce circa 70 fl. venit anual. Insĕ tot așa este că, îngrijind o vacă de muls tot așa de bine, aceasta va aduce o dobândă îndoită, producênd adecă 2400 litre și 10 fl. pentru vițel, cu totul 130 fl. la an. Ba s'ar putea produce chiar un venit întreit și calculând și vițelul, s'ar putea dobândi 190 fl., deci cam atât cât aduce un bou după 3 ani. Neîndoios, că în această formă a ținerei vitelor, adecă producênd lapte, se pot dobândi resultate cu mult mai mari, ca în ori-ce alt chip. Adaugem de altă parte, că repede se învîrte capitalul, un folos, care pentru micul econom e de foarte mare însemnătate. Trei ani trebue sĕ așteptĕ la vita de carne, până-ce sĕ luăm înapoi cei 50 fl., întrebuințați anual ca nutreț. Din contră, lăptăria îmbie în fiecare lună un isvor sigur de agoniseală, care ajunge spre a întimpina toate acele trebuințe mĕrunte, pe care le cere economia casnică.

Dar' și pentru puținele comune, cari astăzi desfac laptele pentru Sibiiu cu prețul de 6 cr. pro litră, dacă li-se îmbie putința de a vinde laptele cu 5 cr. în comună însași, este un mare favor.

Transportul d. e. din Șura-mare la Sibiiu nu costă oare nimic? Câte cară și câte femei nu pleacă în fiecare zi la oraș și câte ore de muncă sĕ perd acolo! Adaugem earăși că, vênzênd litra cu 6 cr., se mai dă adese, la câte 10 litre, una pe deasupra, așa că litra de lapte costă aevea vre-o 5 cr. sau cel mult $5^1/_2$ cr. și câte vase nu sunt de lipsă, câtă munca nu se recere la curățirea lor? Aceste toate ne dau convingerea, că pentru împrejurările de astăzi, prețul de 5 cr. congiăsuește îndeplin.

Cel mai mare folos însĕ al plănuitei întreprinderi este, că nimenea nu se obligă la liferarea unei anumite cătățimi, și cine însuși se ocupă cu lăptăria, mai ușor va putea judeca, cât se poate astfel câștiga. Deoare-ce chiar aici în Sibiiu sunt date poate cele mai priincioase condiții din toată țeara, pentru întemeierea unei stațiuni centrale, avêndu-se în vedere trei localități (Brașovul, Sighișoara și Sibiiul), pe a căror teritor se găsesc cele mai multe vite și îndeosebi soiul Pinzgau (bivolițele nu se iau în considerare, liferarea laptelui de bivolițe fiind exchisă) și fiindcă nutrețul nostru e foarte bun, mai ales fênul, că dispunem de multe pășuni și comunele cele mai multe sunt comasate, sĕ îmbie cele mai buue șanse de reușită.

Representanții guvernului au declarat, că acel oraș va agonisi stațiunea centrală, care va dovedi că are cele mai multe vite. Deci atîrnă dela noi de este sĕ ne folosim de acest prilej, sau doar' earăși vom lăsa până-ce puii fripți ne vor sbura în gură.

De așteptat încă nu ne este iertat căci în vre-o 3 sĕptĕmâni afacerea trebue resolvată și ne trebuesc cel puțin 5000 de vaci, ca sĕ putem asigura cătățimea zilnică de 15.000 de litre.

Cu atât mai puțin ne este îngăduit sĕ trăgănăm afacerea. Dacă întreprinderea se va făptuì încă anul acesta și cineva ar voi sĕ iee parte abia în anul viitor, va trebuì sĕ facă o plată suplinitoare de 10—20 fl. de fiecare vacă; mai târziu încă și mai mult.

Conchemarea a doua.

In puterea §-lui 14 litera f), din statutele ***„Reuniunii a doua de înmormêntare din Deva“*** conchiem

Adunarea generală,

ce s'a amînat, *pe Marți, a treia zi de Paști, la 20 Aprilie (2 Maiu) 1899*, înainte de ameazi la *11 ore*, în sala primăriei.

La ordinea zilei:

1. Raportul general al direcțiunii despre mersul reuniunii dela întemeierea ei la anul 1886 și mai vîrtos despre lucrarea ei sub decursul anului trecut 1898.

2. Raportul comisiunii de trei, aleasă din sinul adunării generale trecute, la 6/18 Decemvrie 1898, pentru a revisuì din nou socotelile anilor 1895, 1896 și 1897, revisuite și primite de fostul comitet administrativ al reuniunii.

Primirea acelor socoteli, prin votare nominală pe față, adecă: *darea absolutorului.*

In legătură cu aceea primire — *darea de absolutor*: Directorului, cassarului, notarului și comitetului trecut, de pe timpul periodului de trei ani 1895, 1896 și 1897.

3. Inaintarea socotelii de pe anul trecut 1898, revisuită și primită de noul comitet administrativ, pentru a fi primită și din partea adunării generale, prin votare nominală pe față.

4. Propuneri și întrebări, cari se vor înainta directorului cu cel puțin 48 de ore înainte de adunarea generală.

5. Concrederea întăririi protocolului luat în adunarea generală.

Din ședința comitetului administrativ, ținută la 14/26 Aprilie 1899 în Deva.

August A. Nicoară *m. p.*,
director.

Mulțumită.

In firul colectării pentru noua biserică din comuna noastră Câmpuri-Surduc, ne-au sosit încă colecte:

Dela biserica gr.-or. din Bodești cu lista nr. 1335 suma 45 cr.

D-nul Ioan Muntean, înv. în Cugir ne-a colectat cu lista nr. 1833 dela 3 contribuenți 7 fl.

Cu lista nr. 496 trimisă prin P. O. D. protopop Petric s'au colectat din Herman dela 50 contribuenți 3 fl. 45 cr.

Dl preot Andreiu Fizeșan din Pesac ne-a trimis dela com. bis. cu lista nr. 1548 suma de 3 fl.

Aducem prea stimaților domni colectanți, precum și acelora cari ne-au ajutorat contribuind cele mai călduroase mulțumiri.

De asemenea mulțumim și alor 47 parochieni dela noi, cari vĕzênd biserica fără policandru s'au însuflețit la înfrumsețarea ei internă, și au iscălit fiecare câte 5 fl., încât a eșit suma de 235 fl. De aici s'a cumpĕrat un foarte frumos policandru cu 200 fl. ca și care rar i-se dă omului ocasiune a mai vedea. Acest minunat policandru a fost comandat la firma Ernest Krickl în Viena și e o adevĕrată podoabă în biserică. Cu 35 fl. s'au cumpĕrat două teșnice mari de lemn foarte frumos aurite și politerite.

Aceste daruri sunt destinate ca cu ziua sf. Paști sĕ se pună la locul lor, și așa parochienii nostri cu nespusă bucurie, printre cele multe întristări, așteaptă ziua Paștilor ca sĕ vadă și valoroasele daruri de Paști pentru biserica noastră.

Fie jertfele acestea bine primite la D-zeu, și numele marinimoșilor dăruitori scrise în cartea vieții vecĭnice.

Câmpuri-Surduc, în sĕptĕmâna mare 1899.

Ioan Budoiu, *preot.* ***George Igreț***, *epitrop.*

Bibliografie.

„Pribeag“. Nori de fum — Hașiș — Murmur de isvoare — de *Ioan Iosif Sceopul*, redactor la foaia umoristică »Vulturul« este titlul unei broșuri apărută de curênd în Oradea-mare. Prețul 75 cr. plus 5 cr. porto. Are o extindere de 84 pagine. Tiparul este curat și ceteț. Editura autorului. Doritorii a o avea se pot adresa și la librăria *H. Graef* în Orăștie. Broșura cuprinde mai ales aducerile aminte din vieața de student a autorului. E scrisă cu mult umor. O recomandăm cu căldură cetitorilor nostri.

FEL DE FEL

Plăcerile femeilor variează, după naționalități, în privința bărbaților.

Italianele iubesc bărbații cugetători și fanatici, Francezele pe cei sinceri și veseli, Germanele pe cei chipoși și cari își țin cuvêntul, Rusele pe cei superbi și disprețuitori, Olandezele pe cei liniștiți, Englezele pe cei de familie înaltă, Spaniolele pe cei îndrăsneți și rĕsbunători, Danezele pe cei-ce nu es din casă, în fine Americanele pe cei cu bani mulți, fie ori-cum vor fi.

Cât despre Române... rĕspunsul îl așteptăm dela cetitorii acestui ziar.

*

O bătae de elefanți. In orașul Peru din statul Indiana (America), într'un local unde erau adăpostiți cinci elefanți, a avut loc această groasnică bătălie, între cele mai puternice animale de pe pământ. Doi elefanți Prinț și Diamond, care cântărea 4 tone, aveau dușmănie veche unul pe altul. Acesta din urmă a atacat de-odată pe cel dintâiu. Insĕ Prinț se apĕră cu energie și isbuti se rupă un dinte al agresorului seu. Ceialalți elefanți, înferbântându-se la această priveliște, și-au rupt lanțurile și au sărit în încăerare, împărțindu-se în două partide: doi cu cel cu dintele rupt, unul cu celalalt.

Clădirea în care se aflau, deși foarte solidă, cu ziduri groase, se darîmă peste ei. Asta nu-'i împăcă de loc și-'și continuară lupta o jumĕtate de oră, până veniră cornacii lor.

Afară de dinți rupți, nici un elefant n'a avut vr'o lesiune mai sensibilă.

*

Pasaportul.

Un tată se duce la poliție, ca sĕ scoată un pasaport pentru fata sa, care se duce în strĕinătate, după bărbatul seu. Impiegatul după-ce a scris nume, pronume și vîrstă, întreabă:

— Semne particulare nici unul?

— Ce sunt aceste semne particulare?

— Ceva ce are fata d-tale și care nu seamĕnă cu celelalte femei.

— Atunci scrie: »Măritată de trei ani, și credincioasă bărbatului seu«.

*

Bunii nostri servitori.

La două ciasuri după miezul nopții.

Servitorul a adormit așteptând pe stăpân.

Acesta se întoarce, calcă încet, încetișor, ca sĕ nu deștepte pe servitor, și se duce de se culcă.

Peste o clipă servitorul se scoală, se uită la ciasornic și exclamă:

— Dar' dobitocul ăla bĕtrân nu se mai întoarce odată?

O voce din pat:

— Ioane, poți sĕ te duci sĕ te culci; bĕtrânul dobitoc s'a întors.

POSTA REDACȚIEI.

Tuturor cetitorilor nostri:

SĔRBĂTORI VESELE ȘI FERICITE!

Lui *Decebal.* Cu toată plăcerea ți-am satisface dorinței, dar' aceasta este un secret redacțional. Noi nu purtăm vină. Credeam că respectivul este celui-ce v'ați adresat, și deci i-am dat voie.

Dlui *V. D.* în *M. M.* Noi n'am primit altă corespondență, decât pe aceasta din urmă. Deslușiri mai detailate nu vĕ putem da, deoare-ce nu ne sunt cunoscute. Adresați-vĕ în causă la erezii ei în Viena.

Dlui *A. S.* în *P.* Pentru nrul de față sosită prea târziu. In cel viitor sigur.

Dlui *A. P.* în *B.* Poesia nu e pentru publicare

Pentru redacție responsabli: **Petru P. Barițiu.**

„MINERVA“ institut tipografic în Orăștie.